

Vergaderjaar 2008–2009

22 343

Handhaving milieuwetgeving

Nr. 233

BRIEF VAN DE MINISTER VAN VOLKSHUISVESTING, RUIMTE- LIJKE ORDENING EN MILIEUBEHEER

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 17 juni 2009

In uw schrijven van 10 maart 2009 (2009Z03897/2009D10974), vraagt u mij welke lessen voor het beleid zijn te trekken uit de casus «witgoedfraude en afvaldumping (onder andere in Ghana)». U doelt hier op berichten uit de media (zoals ondermeer het artikel in de Volkskrant van 4 maart jl.). U heeft mij verzocht uw Kamer te informeren, uiterlijk een week voor het algemeen overleg Handhaving (dat in eerste instantie op 22 april 2009 was gepland, maar is verschoven naar 23 juni 2009).

In de afvalstoffenregelgeving is bepaald wat er met afvalstoffen mag gebeuren en onder welke voorwaarden dat moet plaatsvinden. Deze regels hebben als doel het milieu te beschermen en meer specifiek het realiseren van een hoogwaardige verwerking. Voor het afvalbeheer van elektr(on)ische apparatuur is met name de volgende regelgeving van toepassing:

- de Regeling beheer elektrische en Elektronische apparatuur. In deze regels is producentenverantwoordelijkheid ingevoerd, waarbij de producenten en importeurs verantwoordelijk zijn gemaakt voor de verwerking van de door hen op de markt gebrachte apparatuur. Zij zijn ook verantwoordelijk voor de financiering daarvan. De inzameling van oude apparaten is neergelegd bij gemeenten en detaillisten.
- de Europese Verordening overbrenging afvalstoffen (EVOA). Hierin is de overbrenging van afvalstoffen gereguleerd, waaronder de afgedankte apparatuur.
- De bepalingen in hoofdstuk 10 van de Wet milieubeheer die voor alle afvalstoffen (waaronder afgedankte apparatuur) van toepassing zijn, zoals onder andere: het verbod om afvalstoffen af te geven aan een ander, tenzij deze daartoe is gerechtigd (artikel 10.37) en het verbod om afvalstoffen te mogen inzamelen, tenzij men op de lijst van inzamelers is vermeld (artikel 10.45, eerste lid).

De VROM-Inspectie houdt toezicht op de naleving van bovengenoemde regelgeving. Zij voert deze taak uit in samenwerking met een aantal

handhavingspartners (zoals ondermeer de politie en douane). Zoals u bekend is, is de export van apparatuur naar ontwikkelingslanden een van de prioriteiten van de Inspectie. Voor meer informatie over de wijze van handhaving en de verschillende handhavingsprojecten van de Inspectie, verwijs ik korthedshalve naar de brief van 8 mei 2006 (Kamerstuknummer 29 383, nr. 49) en mijn brief van 27 april 2007 (Kamerstuknummer 29 383, nr. 77) aan uw Kamer. Overigens laten de cijfers zien, dat deze handhavingsacties zeker effect hebben. Zo is het aantal detaillisten dat afgedankte apparatuur in het illegale circuit bracht in de afgelopen jaren gedaald van ruim 60% (2004) naar 11% (in 2006). Uit deze inspecties blijkt met enige regelmaat dat er onregelmatigheden plaatsvinden bij handelingen met afgedankte elektr(on)ische apparatuur. Dat was de aanleiding voor de berichten in de media, waarbij ik als voorbeeld noem het artikel in de Volkskrant van 4 maart jl., met als kop: «Witgoed illegaal gedumpt in Ghana». In deze kwestie ging het om inzamelaars die apparaten inzamelden (tegen vergoeding) bij detaillisten. De detaillisten hadden deze apparaten ontvangen in het kader van de «oud voor nieuw»-regeling. De inzamelaars verscheepten deze apparaten naar Ghana. Geconstateerd is dat de betrokken inzamelaars niet op de lijst van inzamelaars stonden.

Naast de hierboven genoemde overtredingen van de regelgeving, werd ook een aantal andere constatering gedaan. Zo bleek uit deze controle, dat lang niet alle afgedankte apparaten bij de producentenorganisaties zoals de NVMP (stichting Nederlandse Verwijdering Metalektr producten) terecht komen, terwijl de consument wel een verwijderingsbijdrage heeft betaald. Dat bleek overigens ook uit het onderzoek dat vorig jaar in opdracht van de producenten is uitgevoerd. Daarin is aangegeven dat er in Nederland jaarlijks 18,5 kilo per inwoner wordt afgedankt. Daarvan komt (slechts) 6 kilo bij de producenten terecht. Van het deel dat niet door de producenten wordt verwerkt, verdwijnt er 2 kilo via het huisvuil (dat wordt verbrand) en van 4,5 kilo is niet bekend waar dit blijft.

Uit dit alles, trek ik de volgende lessen voor het beleid op het gebied van het afvalbeheer van elektr(on)ische apparatuur.

De huidige regelgeving werkt, omdat er voldoende aanknopingspunten zijn om op te treden bij de ongewenste export van afvalstoffen (in dit geval afgedankte apparatuur) naar ontwikkelingslanden. Maar er zijn ook nog verbeteringen mogelijk.

In de eerste plaats zal de afvalketen van afgedankte apparatuur meer gesloten moeten worden. Voor apparatuur is producentenverantwoordelijkheid ingesteld waardoor er een landelijk dekkende logistiek is opgezet voor het afvalbeheer. Maar er komen nog te weinig apparaten in deze systemen terecht. Om dit punt te verbeteren zal de regelgeving aangepast moeten worden. Momenteel vindt op Europees niveau een herziening plaats van de Europese richtlijn voor het afvalbeheer van elektr(on)ische apparatuur (de WEEE-richtlijn). Ik zal daar inzetten op het opnemen van een aangifteplicht voor gemeenten en detaillisten waardoor zij alle ingenomen apparaten moeten afgeven aan de producenten. Overigens wil ik dit verbinden aan een financieringsverplichting voor de producenten van de inzamelingskosten. De afgifteplicht zal de keten meer sluitend maken, waardoor er meer apparaten op milieuverantwoorde wijze worden verwerkt. Het bijkomende voordeel daarvan is dat daardoor ook meer zicht komt op de verwerking, omdat de producenten en importeurs registratieverplichtingen hebben. Een ander effect dat hierdoor kan optreden is dat de exportstroom van afgedankte apparaten naar ontwikkelingslanden naar aard en omvang kan veranderen. De producenten en importeurs zullen dan immers (voor de door hen ingenomen apparaten) gaan bepalen of en zo ja, welke apparaten er geëxporteerd zullen worden

als tweedehandsproduct. Overigens is wel zeker, dat er altijd apparaten verhandeld (en geëxporteerd) zullen worden via andere kanalen zoals internet en kringloopwinkels. Immers, niet alle apparaten die worden afgedankt worden ingeleverd bij de gemeente of detaillist. Daarom is ook een goede samenwerking met ontvangende landen van belang. De VI heeft onlangs een samenwerkingsovereenkomst met Ghana ondertekend. In deze samenwerkingsovereenkomst zijn afspraken gemaakt over het uitwisselen van informatie over afvaltransporten naar Ghana, het trainen van Ghanese inspecteurs en het uitvoeren van een feasibility studie naar het opzetten van recyclingmogelijkheden in Ghana.

Naast het instellen van een afgifteverplichting, is er nog een middel om te stimuleren dat er meer apparaten bij de producenten en importeurs terecht komen. Dit kan door het instellen van een ambitieuze inzamel-doelstelling voor de producenten en importeurs. Ook dit punt neem ik mee bij de herziening van de WEEE-richtlijn. Voor meer informatie over het Nederlandse standpunt bij de herziening van deze Europese richtlijn, verwijs ik korthedshalve naar de fiche die is opgesteld door de werkgroep beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen (BNC) en u op 4 februari jl. is toegezonden (Kamerstuknummer 22 122, nr. 800).

Verder blijkt uit de resultaten van de handhavingsacties dat het houden van toezicht op deze regelgeving van groot belang is en blijft. De cijfers geven ook aan dat van handhavingsacties een preventieve werking uitgaat. Daarom is het van belang om acties te blijven herhalen.

De minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
J. M. Cramer